

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår dato	Vår ref.	J. nr.	Arkiv
30.06.2013	Ågot Gammersvik	0221/13	arkiv

HØRINGSUTTALELSE KULTURUTREDNINGEN 2014, NOU 2013:4

Stiftelsen Lillehammer museum representerer det konsoliderte museet med enhetene Aulestad, Bjerkebæk, Maihaugen, Norges Olympiske Museum, Postmuseet og Senter for immateriell kulturarv (SIKA) i Oppland fylke.

Generelle bemerkninger:

Stiftelsen Lillehammer museum vil gi ros til utvalget for et grundig og godt arbeid. Utredningen gir en god oversikt over utviklingen i bransjen de siste åra. Vi støtter utvalgets anbefalinger, og vil understreke betydningen av at utvalgets hovedanbefalinger følges opp.

Det vil være viktig å styrke den immaterielle kulturarvens posisjon i grunnskole og kulturskole med utgangspunkt i lokale og regionale tradisjoner. Gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner og museer. Tilgang på egnede lokaler vil ofte være en flaskehals i forhold til formidling av håndverk til barn og unge. Her vil museene kunne fylle en viktig rolle. Vi kan vise til at Maihaugen gjennom flere år har samarbeidet med Norges Husflidslag om å organisere «Ung husflid» som er et tilbud til barn og ungdom i sommerferien.

Kapittel 6:

Det kulturpolitiske kulturbegrepet:

Stiftelsen Lillehammer museum støtter Enger-utvalget når de trekker frem at «det utvidete kulturbegrepet» er modent for justering. Gjennomgangen av de store økningene i kulturmidler viser at tilskudd til idrettsbygg og momskompensasjon for frivillige humanitære organisasjoner utgjør en stor andel, mens det som omtales som «den kulturelle grunnmuren» er blitt hengende etter.

Vi ønsker en presisering av det kulturpolitiske begrepet i tråd med det utvalget omtaler som ytringskultur, herunder kunst og kunstarter som musikk, teater, film, dans, litteratur m.v. En mer presis definisjon av kulturbegrepet mener vi vil gjøre kulturpolitikken framover mer målrettet ved å definere tydeligere hva man ønsker å oppnå. Vi er enig med utvalget i at idrett tas ut av kulturbegrepet og at dette får konsekvenser for budsjett og regnskap på lokalt så vel som regionalt og nasjonalt nivå. Budsjettmessige tiltak som momskompensasjon for frivillige humanitære organisasjoner bør også gå ut av kulturbegrepet.

Vi er innforstått med at en ny definisjon medfører en lavere måloppnåelse av Kulturløftet II enn det utvidede kulturbegrepet, men vil likevel anbefale en slik omlegging. Dette er en endring av teknisk art som vil være hensiktsmessig i framtidig kulturpolitisk arbeid.

Kapittel 10: Kunnskapsbasert kulturpolitikk:

Stiftelsen Lillehammer museum støtter opp om Grund-utvalgets og Enger-utvalgets anbefaling når det gjelder en mer kunnskapsbasert kulturpolitikk hvor kvalitet er et nasjonalt mål for kulturpolitikken.

For at slik kvalitetsvurdering skal ha legitimitet, som en del av eierstyringen av institusjonaliserte kulturtilbydere, med fokus på institusjonenes kjernevirksomhet og samfunnsoppdrag, må den være basert på systematisk metodebruk og transparente og etterprøvbare vurderingskriterier.

Etablering av velfungerende metoder og systemer for ekstern kvalitetsvurdering av den faglige virksomheten til kulturaktørene, vil, som utvalget påpeker, være et nybrottsarbeid i Norge. Det vil være mulig å hente erfaringer og metoder som er utprøvd i land med sammenlignbare behov. Metodene som skal brukes i en slik kvalitetsvurdering må kunne fange opp særegenheter og rammevilkår ved den enkelte virksomhet og være en del av et kontinuerlig kvalitetsutviklingsarbeid

Kapittel 11: Kultur og næring:

Stiftelsen Lillehammer museum er svært glade for signalene om økt satsing på kulturnæring, og er enige i at Innovasjon Norge og Kulturrådet må spille en aktiv rolle i iverksetting av tiltak i handlingsplanen. Vi vil særlig peke på museenes sentrale rolle og store potensial i kulturbasert reiseliv.

Vi ønsker også at det etableres system for å innhente systematisk informasjon om verdiskapning, lønnsomhet og produktivitet i museumssektoren, og at kulturens betydning for verdiskapning i bl.a. reiseliv blir synliggjort. En god dokumentasjon på dette området bør omfatte bedring av kulturstatistikken som utarbeides av SSB, samt undersøkelser og analyser på andre områder som kan belyse kultursektorens verdiskapning, utvikling og utfordringer.

Samordning av kulturpolitikken:

Vi slutter oss til at kulturpolitikken bør være samordnet i Kulturdepartementet og at kulturminnevernet overføres fra Miljøverndepartementet til Kulturdepartementet. Dette vil gjøre kulturminnevernet enklere å samordne, og de freda og verna bygningene på museene vil kunne samordnes med øvrige freda kulturminner.

Merverdiavgift for små og verneverdige fag

Kulturmomsutvalget anbefalte i sin tid en bred modell for utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på utvalgte kulturområder. Denne satsen på 8 % bør også utvides til å omfatte tradisjonelt håndverk. Et kjennetegn ved tradisjonelt håndverk er spesielt arbeidsintensiv produksjon. Å innføre kulturmoms for de små fagene vil derfor gi et riktigere forhold mellom inn- og utgående MVA. Håndverk er en viktig del av vår felles kulturarv, på lik linje med de faste kulturminnene. Å justere merverdiavgiften

for de små og verneverdige fagene til 8% vil gi bedre rammebetingelser for tradisjonshåndverket.

Kapittel 12:

Kulturpolitikens lovgrunnlag:

Vi slutter oss til utredningens forslag, og vil presisere at det er viktig at det etableres systemer som gjør det enkelt å følge opp hvordan loven etterfølges.

Kapittel 13:

Utvid kulturlivets finansieringsgrunnlag

Museene har i de seinere år fått anledning til å øke egeninntekter og dette har vært positivt for sektoren. Når det gjelder sponing er dette et vanskelig område da sponsorene i økt grad selv ønsker å bestemme hva produktet skal inneholde. Dette påvirker i noen grad museenes mulighet til å forske og formidle med «en armlengdes avstand» og bidra til hvilke aktuelle saker som skal tas opp i samfunnsdebatten. Det bør opprettes et eget Kulturfond som kan bidra til museenes videreutvikling ved å gi støtte til nytenkning og produktutvikling.

Økt fleksibilitet i kultursektoren:

Mange museer har hovedvekten av sine besøkende på søn- og helligdager, og har lange åpningstider i høysesongen. Utvalget peker på at særavtaler for arbeidstidsordninger kan være et middel for å øke fleksibiliteten i kultursektoren for igjen å øke tilgangen til kulturopplevelser. Vi mener det kan være behov for å se nærmere på hva som er hensiktsmessige arbeidstids- og lønnsreguleringer i kultursektoren.

Museenes samfunnsoppdrag:

I utredningen står det mye om samfunnsoppdragets utadrettede intensjon, kanskje mer enn det som omhandler forvaltning av samfunnsoppdraget, som er museenes sterkeste side.

For Stiftelsen Lillehammer museum er vårt oppdrag beskrevet i virksomhetens formålparagraf, og i tråd med ICOMs retningslinjer. Vi skal være lokalsamfunnets kollektive hukommelse, og samarbeide for å ivareta våre ulike oppgaver.

Samarbeidet skjer på ulike måter, det gjelder venneforeninger, historielag, høyskoler, reiseliv, næringsliv mv. Museet ser stadig etter nye samarbeidsparter for å ta aktivt del i utviklingen, og kunne utvikle sitt samfunnsoppdrag i tråd med hver sine spesialiteter.

Mangfold og inkludering:

Museene opplever dilemma knyttet til inkludering av nye landsmenn, når våre midler så sterkt er knyttet til bevaring av gamle bygninger, forvaltning, forskning, formidling og fornying. Skal vi kunne levere på de nye oppgavene, kreves enten en nedprioritering av institusjonenes andre oppdrag eller økte tilskudd. Tilbakemelding fra lokale innvandremiljøer har vært at de ikke bare må være invitert, de må også være involvert, og museene forsøker å finne ulike tilnæringsmåter for involvering. Tolkning av mangfold bør inkludere alle typer minoriteter. Det skapes mange gode fellesskap med innvandrere gjennom de gamle håndverks- og jordbrukstradisjoner, mye god dialog gjennom formidling av håndverk, som gjerne er felles i de ulike kulturer.

Vi finner det nødvendig at det blir stilt midler til rådighet for forskning og dokumentasjon for å få forståelse og innsikt i vårt flerkulturelle samfunn.

Det er også viktig å ta hensyn til at vi stadig får en eldre befolkning, der det er viktig å bruke museene som arena i et folkehelseperspektiv, fordi museene representerer det kollektive minne.

Vennlig hilsen

Ågot Gammersvik
Adm. direktør